MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro
Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

On sanottu, että oppositiossa voi olla puhdas ja aatteellinen, kun hallituksessa joutuu olemaan ahdas ja puutteellinen. **JUKKA TENHILÄ ILTA-SANOMISSA**

Kuluttajilla oltava mahdollisuus valita

Mielikuva siitä, että Suomen liha-ala olisi keskittynyt muutamalle suurelle toimijalle ei pidä täysin paikkaansa. Ruoka-Suomi-teemaryhmän mukaan Suomessa on 414 liha-alan yritystä.

Työ-ja elinkeinoministeriön yhdessä elykeskusten laatiman, viime viikolla julkistetun liha-alan toimialaraportin mukaan neljän suurimman alan yrityksen rinnalle syntyy yhä enemmän pieniä yrityksiä (MT 25.11.).

Vaikka pienten ja keskikokoisten yritysten osuus lihan tarjonnan kokonaismäärästä on edelleen pieni, ei niiden merkitystä voi vähätellä. Kovassa rakennemuutoksessa olevan alan uudet työpaikat syntyvät juuri näihin pk-yrityksiin.

Kilpailu liha-alalla on kovaa ja sen arvioidaan edelleen kiristyvän, koska kuluttajien ostovoima hiipuu. Myös kaupan vahvan neuvotteluaseman suhteessa teollisuuteen arvioidaan kasvavan. Kaupan omien merkkien ja tuontituotteiden osuuden lisääntyminen kiristää hintakilpailua entisestään.

Kotimaisella ruualla on kuluttajille merkitystä. Kuluttajat arvostavat raportin mukaan edelleen kotimaisuutta ja lähiruuan suosio on kasvussa. Maa- ja metsätalousministeriön Jyväskylän ammattikorkeakoululla teettämän tutkimuksen mukaan pienet ja keskisuuret elintarvikealan yritykset pitävätkin paikallisuutta kilpailuetunaan.

Tutkimuksen mukaan pk-yritysten tärkein myyntikanava on suoramyynti kuluttajille. Kuluttajat ovat myös halukkaita ostamaan tuoretta ruokaa suoraan tiloilta ja tukemaan maakuntansa viljelijöitä ja pienyrityksiä.

Kysynnän ja tarjonnan kohtaamisessa on Gallup elintarviketiedon Maaseudun Tulevaisuudelle tekemän kyselyn mukaan edelleen ongelmia.

Kuluttajien mielestä suurin este ruuan ostamiselle suoraan tuottajilta on matkan lisäksi tiedon puute. Kuluttajat haluaisivat, että tieto suoramyyntiä tekevistä tiloista olisi koottu yhteiselle nettisivulle.

Ongelmat eivät ole ratkaisemattomia. Pitkät etäisyydet pystytään voittamaan nettikaupan avulla. Myös tietoa on jo nykyisin saatavilla kootusti.

Aitojamakuja.fi-sivustolta löytyy tiedot 1 750 myyjästä. Tuotetori.fi-sivustolta voi ostaa lähiruokaa ja Maakuntienparhaat.fi kertoo laatumerkin saaneista suoramyyntitiloista.

Kuluttajat haluavat suoramyyntiä harjoittavista tiloista yhteisen nettisivun.

Kyselyn perusteella voi päätellä, etteivät kuluttajat tunne jo olemassa olevia palveluja. Tämä on hyvä muistutus sivustojen ylläpitäjille. Sivustojen tunnetuksi tekemisessä riittää vielä paljon töitä.

Kuluttajilla on mahdollisuus vaatia myös kauppiailta tuoretta lähiruokaa. Kauppa voi Kilpailu- ja kuluttajaviraston ylijohtajan Juhani Jokisen mukaan kilpailulain muutoksesta huolimatta suosia vapaasti paikallisia tuotteita ja maksaa niistä tuottajille enemmän kuin muista tuotteista. (MT 25.10.)

Kuluttajien ja tuottajien kohtaamista ovat pohtineet myös Pellervon taloustutkimus PTT, Kuluttajatutkimuskeskus ja Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT. Niiden mukaan kuluttajien ja tuottajien tavoitteet ovat yhtenäiset.

Tutkimuslaitosten mielestä tarvitaan nykyistä parempaa vuorovaikutusta koko ruoka-alalle. Esimerkiksi suoramyyntiä voisi järjestää osuuskuntana, jossa myös kuluttajat olisivat mukana. Kaupan ja tuottajien tulisi sopia reilusta tulonjaosta ja hinnoitteluperiaatteista.

Huolimatta siitä, että suoramyynti kiinnostaa yhä enemmän sekä tuottajia että kuluttajia, on kauppa avainasemassa paikallisten ruokayritysten menestymisessä. Lähiruokaa tarjoava kauppa kantaa vastuunsa oman alueensa elinvoimasta ja tulevaisuudesta.

Kysynnän ja tarjonnan kohtaamisessa on edelleen ongelmia.

Vähän villoja

Varsovan ilmastokokous keskusteli paljon, mutta tulokset jäivät odotetun vähäisiksi. Ilmastopolitiikka on asia, jossa riskit kyllä tiedostetaan, mutta jossa on silti vaikeaa sopia toimenpiteistä.

Suomi on ollut ilmastopolitiikan edelläkävijä. Meillä perustellaan monia kansallisia toimenpiteitä ilmastosyillä, olipa ratkaisuilla sitten oikeasti merkitystä ilmaston lämpenemiselle tai ei.

Suomi on kuitenkin maa, joka on jo tehnyt paljon päästöjen vähentämiseksi. Suomen vaikuttavin ase on metsä, joka kasvaa joka vuosi enemmän kuin mitä sitä käytetään. Puupääoma sitoo hiiltä kasvavaan tahtiin.

Ilmastopolitiikassa sattuma korjaa satoa. Suomi joutui edellisessä ilmastokokouksessa myöntymään siihen, että päästöjä lasketaan pinta-alojen, ei todellisten päästömäärien mukaan. Sen mukaan Suomen metsätkin olisivat päästölähde, eivätkä hiilinielu, mitä ne todellisuudessa ovat.

Varsovan kokouksen saavutuksiin voinee kirjata sen, että uudessa sopimuksessa oltaisiin enemmän jalat maassa. Ratkaisevaa ovat tonnit eivätkä hehtaarit. Silti mitään ei ole vielä sovittu.

Kehitysmaat ovat jatkuvasti olleet sitä mieltä, että teollisuusmaiden on kannettava päävastuu ilmastopolitiikasta. Tämä näkyi myös Varsovassa. Toisaalta myöskään teollisuusmailla ei ole mitään yhtenäistä näkemystä ilmastopolitiikan aseista.

Varsovassakin kuultiin Japanin ja Australian ilmoitukset muuttaa aiempia sitoumuksiaan. EU:n ja Yhdysvaltain politiikka on tähänkin asti ollut toisistaan poikkeavaa.

Myönteistä oli päätös yrittää pysäyttää trooppinen metsäkato. Se jäi yhdeksi harvoista edistysaskelista.

VIERASYLIÖ

Kaikenrotuisia troijalaisia hevosia

Syksy 2013 jäi maaseutumme historiaan tavalla, johon palattaneen toistuvasti tulevien vuosikymmenien aikana.

Ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeisyyden hylkääminen alkutuotannon näytettynä perusteena on kova juttu. Sitä ei olisi saanut politisoida hallitus vastaan oppositio -asiaksi.

Missä ja ketkä sopivat 141-artiklan mitätöinnistä, siitä tehdään vastaisuudessa väitös- ja muita kirjoja. Jokaisen maatilan kammariarkistossa kannattaa säilyttää historiallisena dokumenttina kansanedustaja Sirkka-Liisa Anttilan tämän lehden vierasyliö marraskuun 1. päivältä 2013.

Syksyn aikana on muutakin paljastunut piilouhkaksi maaseudullemme. Otan niistä kaksi opettavaiseksi malliesimerkiksi. ”Sataneljäykköstä” en enää märehdi. Sen kohtalon sinetöi Euroopan parlamentti.

Syksyn mediatarjontaa ovat sävyttäneet kovat luonnonvarauutiset. Kaivosasiat ovat olleet esillä kautta Pohjoiskalotin.

Kanadan konservatiivihallitus on neuvotellut vapaakauppasopimuksia, joihin sisältyy laaja suoja ulkomaalaisille investoijille, ja kielto estää investointien toteutumista kansallisen demokratian keinoin.

Tämä on mielenkiintoista Grönlannin parlamentin hyväksyttyä äänin 15–14 muun muassa uraanikaivosten avaamisen saarellaan. Kanadalla on Tanskan rinnalla ollut mitä suurin vaikutusvalta siihen, mitä sulavien jäätiköiden saarella on tapahtunut.

Oma maamme sai vuosikymmenten vääntämisen jälkeen uuden kaivoslain, joka lyhyessä ajassa stimuloi esiin kuutisenkymmentä kaivoshanketta.

Käynnistyneistä hankkeista kaikilla on ollut hallitsemattomia ympäristövaikutuksia, niistä mittavin on ajautumassa suomalaisten veronmaksajien syliin – kysymys on akuutisti sadoista miljoonista euroista.

Troijalaisia hevosia

Tutkijatohtori Markus Kröger opetti HS:n vieraskynässä (31.10.) millaisia vaaroja nykyisiin vapaakauppasopimuksiin voidaan ujuttaa.

Poimin asiantuntevasta artikkelista muutaman yksityiskohdan. Niillä on käytännön merkitystä, sillä HS kertoi 19.10., että Euroopan unioni ja Kanada olivat allekirjoittaneet neljän vuoden sopimustyön neuvottelutuloksen.

Nyt näyttää, että syksyn antina olevia troijalaisia hevosia olikin kaksi. Niistä yksi tuli Nokian kutsumana suoraan Suomeen, toinen Brysselin neuvottelukoneiston kautta. Sisältyykö ja missä muodossa investointisuoja EU–Kanada-sopimukseen? Se kannattaa selvittää tarkoin.

Tri Krögerin mukaan ”investointisuoja mahdollistaa kansainvälisen korvausvaatimuksen, vaikka esimerkiksi kaivos rikkoisi paikallista ympäristölainsäädäntöä tai kaikki maan asukkaat olisivat hanketta vastaan ja onnistuisivat pysäyttämään sen”.

Missä ja ketkä sopivat 141-artiklan mitätöinnistä?

Tämä mahdollistaisi siis myös ja varsinkin ”keinottelevat ja riskialttiit kaivoshankkeet. Investointisuojat ovat luoneet huomattavia rikastumisen mahdollisuuksia yrityksille, jotka laskelmoivat voivansa hyötyä toteutumatta jääneestä hankkeesta rahallisesti jopa enemmän kuin toteutuneesta.”

”Infinito Gold -yhtiö vaatii korvauksia Maailmanpankin kansainvälisten investointiriitojen sovittelulaitoksen (Icsid) välityksellä ja vetoaa maiden väliseen kauppasopimukseen sisältyvään investointisuojaan. Icsidillä uhkailu on yleistynyt maailmalla huomattavasti.”

Kröger siteeraa kriitikoita, jotka kuvaavat mainittua sovittelulaitosta: ”Vahvasti puolueelliseksi ja investoijia suojelevaksi. Lyhyessä ajassa on syntynyt joukko mittavia voittoja tekeviä lakiasiaintoimistoja, jotka etsivät aktiivisesti asiakkaita syytteiden nostamiseksi hallituksia vastaan.”

”Gabriel Resources on sanonut vaativansa Romanialta neljän miljardin dollarin korvauksia, jos maan hallitus ei myönnä marraskuun alussa lupaa yhtiön 1,4 miljardin euron kultakaivoshankkeelle, joka olisi valtava ympäristökatastrofi.”

Tietysti jokainen edellä siteeratun lukenut vertaa oppimaansa kotimaisiin käynnissä oleviin ja vakavien ongelmien kanssa painiviin Talvivaaran nikkeli- ja Raahen Laivakankaan kultakaivokseen.

Mielenkiintoista on sekin, että Kanada-sopimus muodostanee viitekehikon, jonka mukaan asioita tultaisiin käymään läpi Yhdysvaltain kanssa käytävissä vapaakauppasopimusneuvotteluissa.

Neuvottelijat haluavat muistella sitä, kuinka Kanadan kanssa kompasteltiin perustellusti kanadalaiseen häränlihaan ja eurooppalaiseen juustoon liittyvien eturistiriitojen vuoksi. Sivutettiinko tällä uutisoinnilla olennaisempi yksityiskohta?

Kivihiili ja päästöoikeudet halpoja

Edellä jo viittasin syksyn artikla 141 ”antautumiseen”. Siinä voi mennä osa maataloutta, ei kuitenkaan kasvien kasvualusta. Sen rinnalla metsätalous on perustavaa laatua olevasta maaseutumerkityksestä.

Kun media julkisti ensimmäiset katsaukset Pohjois-Amerikan onnistumisesta liuskeöljyn ja -kaasun talteenotossa ja tämän teknologian kaupallistamisessa, itse kunkin olisi pitänyt oitis tajuta, että tämä laskee tulevaisuudessa kivihiilen maailmanmarkkinahintaa.

Tästä puolestaan voi välittömästi seurata merkittäviä muutoksia yhdistetyn sähkön- ja lämmöntuotannon polttoainevalinnoissa.

Loka–marraskuun vaihteen uutisissa kerrottiinkin, että kivihiilen käyttö oli lisääntynyt tammi–syyskuussa 47 prosenttia verrattuna vuoden takaiseen vastaavaan ajanjaksoon. Sähkön erillistuotantolaitokset olivat siirtyneet tai palanneet kivihiilen käyttöön kerta heitolla.

Kielteisten ilmiöiden samanaikaisuus voi olla todella paha asia.

Nyt kivihiilen halpa yksikköhinta ja taloustaantumasta seurannut päästöoikeuden alhainen hinta sattuivat samaan aikaan. Avainasemassa olevaan kivihiilen hintaan ei voi vaikuttaa edes verotuksella, sillä EU ei salli sähköntuotannon polttoaineita verotettavan.

Metsälakia hapuillen uudistetaan, kivihiilibuumi ei saa kuitenkaan johtaa hätiköityihin johtopäätöksiin. EU on osaltaan sitoutunut uusiutuvien energianlähteiden suhteellisen osuuden lisäämiseen. Pallo on myös komissiolla.

Vakoilu- ja urkintakokemukset ovat palauttaneet arjen kansainväliseen kanssakäymiseen. Siihen lukeutuvat näköjään myös kaikenrotuiset Troijan hevoset.

ERKKI PULLIAINEN
Kirjoittaja on emeritusprofessori ja tietokirjailija.

PÄIVÄN KUVA

SEBASTIAN HARJU

Varokaa heikkoja jäitä

Vesistöt saavat pikkuhiljaa jääpeitteen. Suomussalmella päästiin jo marraskuun lopulla ulkoilemaan luonnonjäillä. Jäälle ei ole syytä lähteä, ellei ole täysin varma sen kestävyydestä.

Päivän kuva -ehdotuksia voi lähettää MT:n toimitukseen osoitteeseen lukijankuva@maaseuduntulevaisuus.fi. Julkaistuista kuvista maksetaan palkkio.

KOLUMNI: JUKKA PASONEN

Syntipukkeja tarvitaan aina

Syntipukiksi joutunut voi lohduttautua tiedolla, ettei hänen uhriutensa yleensä ole turhaa. Monet joutuvat ajattelemaan tuomion oikeutusta ja totutut tavat joudutaan kyseenalaistamaan. Toisin sanoen: asiat etenevät.

Kevan toimitusjohtajan paikalta eroon ajautunut Merja Ailus ei luultavasti ollut edustamansa yhteiskuntaluokan pahimpia edustajia.

Kieltämättä hän sai melko suurta palkka ja muita etuja. Sekoittihan hän välillä omat ja kuntien eläkevakuutusrahatkin, mutta verrattuna vastaavien tehtävien hoitajiin, hän eleli melko vaatimattomasti.

Lopun Ailuksen johtajuudesta teki tiedotusvälineiden silmätikuksi joutuminen. On hyvä, että journalistit pystyvät edes joskus tuomaan päivänvaloon asioita, jotka eivät sitä kestä.

Toisaalta julkisuus on julma eikä kohtele ihmisiä tasapuolisesti. Emmekä voi olla varmoja, tulivatko edes tärkeimmät asiat tietoon, vai näimmekö totuudesta pelkän ovelasti käsikirjoitetun teatteriesityksen.

Jos maatila ajautuu konkurssiin, ei paikalle riennä pullealompakkoista pelastajaa, vaan ahneita raadonsyöjiä.

jukka.pasonen@maaseuduntulevaisuus.fi

Toinen närää herättänyt isokenkäinen viime viikolla oli Altian toimitusjohtaja Antti Pankakoski, joka kuittasi hyvän lottovoiton suuruisen erorahan. Eron syyksi kerrottiin, ettei Pankakoski saanut myydyksi tarpeeksi Kossua.

Jäi hiukan ristiriitainen olo palkitsemisen perusteesta. Miksi epäonnistumisesta pitikään palkita? Vai maksoiko valtioomistaja Pankakoskelle tosiasiassa siitä, että yhteiskunta säästää alkoholin aiheuttamien haittojen hoitokuluissa?

Mikä osuus huonoon myyntiin oli Altian omistajan poukkoilevalla alkoholiveropolitiikalla? Olisiko kukaan muukaan pystynyt peittoamaan kilpailevat valmistajat tai Viron viinaveron?

Toivotetaan kaikkea hyvää erotetuille johtajille ja katsotaan yhdessä eteenpäin. Kävisikö jopa niin onnellisesti, että nämä syntipukit sysäisivät yhteiskunnan moraalia rappeuttavan palkkajohtajien rälssin jalustaltaan?

On vaikea ymmärtää, miksi johtajien toimeentulo on nykyisin suojattu moninkertaisesti: Palkintoja tulee työn vastaanottamisesta, työssä pysymisestä ja työstä lähtemisestä. Unohtamatta lisäeläkettä.

Tämä kaiken sen päälle, että kovimpia palkkoja nauttivien päälliköiden vuositulo riittäisi turvaamaan meidän keskivertoihmisten koko elämänkaaren talouden.

Eihän tällaisia turvajärjestelmiä ole kellään muulla. Työläisen irtisanomiselle löytyy kevyesti tuotannollinen tai taloudellinen peruste, jos johtoporras niin päättää. Peruspirkon on turha kitistä ja perätä oikeuksiaan – siinä menettää vain maineensa kunnon työntekijänä.

Puhumattakaan yrittäjästä. Jos maatila ajautuu konkurssiin, ei paikalle riennä pullealompakkoinen pelastaja, vaan ahneita raadonsyöjiä.

Suomalainen johtajuus ei ole niin huippuluokkaa, että meidän tarvitsisi pelätä valtavaa aivokatoa ulkomaille, vaikka suuria palkkoja leikattaisiin tuntuvasti ja eläkkeille asetettaisiin selkeä katto. Nykyisiä, pöhöttymään päässeitä mestareita parempiakin löytyisi aivan varmasti.

Samalla saisimme henkisen piristeen yhteiskuntaamme, kun usko oikeudenmukaisuuteen palautuisi.

LEHTIKATSAUS

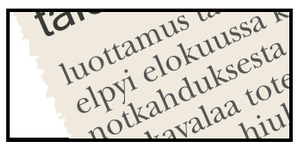

Porot päätyvät petojen suihin

Lapin Kansan mukaan porojen päätyminen petojen suuhun tulee kalliiksi.

”Petojen suuhun päätyy tänä vuonna jopa 30 000 poroa. Tosin niistä löytyy vain joka viides eli noin 6 000 poroa, mikä sekin on ennätysluku.

Ennätykset ropisevat myös jalostuspuolella. Sallan villiporobrändin luoja, yrittäjä Hannu Lahtela on laskenut, että poronelintarvikeketjulle koituu 2013 noin 27 miljoonan euron menetys. Samalla valtio menettää 2,5 miljoonan euron edestä alv-tuloja.

Valtio paitsi menettää tuloja myös joutuu maksamaan poronomistajille korvauksia petojen tappamista poroista. Viime vuonna summa oli ennätyssuuri, reilut 7,3 miljoonaa euroa. Tänä vuonna luku on taas suurempi.

Koko poronhoitoalueen teurasmäärä jää 70 000-80 000 poroon, mikä on lähihistorian heikoin tulos. Normaalina vuonna poroja teurastetaan noin 130 000.”

Paatero pysyy tuolillaan

Ilkka pohtii poliisiylijohtaja Mikko Paateron ympärille syntynyttä kohua.

”Poliisiylijohtaja Mikko Paateron ja sisäministeri Päivi Räsäsen (kd.) viikonloppuna käydyt keskustelut palauttivat luottamuksen heidän välilleen. Paatero sanoo jatkavansa työssään, koska lähtö olisi tulkittu signaaliksi syyllisyydestä.”

”Enää on jäljellä kysymys, mikä sai Räsäsen antamaan Paaterolle näinkin näyttävän läksytyksen. Normaalissa työelämässä tämäntyyppiset asiat ratkotaan kahdenkeskisissä kehityskeskusteluissa eikä valtakunnallisissa tiedotustilaisuuksissa.”

Tässä välikohtauksessa luottamus poliisiin nousi, mutta sisäministerin pisteet laskivat.”

Mitä mieltä EU:sta?

Keskisuomalainen pohtii, onko Suomi EU-myönteinen vai -kielteinen maa.

”Viime viikolla julkistettiin Ylen eurovaalien mielipidetiedustelu. Sen mukaan kokoomus olisi suurin eurovaalipuolue 22,7 prosentin kannatuksella ja keskusta toiseksi suurin 21,7 prosentin kannatuksella. Perussuomalaiset olisi 17,0 prosentilla kolmas ja SDP 15,4 prosentilla neljäs.

Tuloksen voi tulkita suomalaisten myönteisyyden osoitukseksi EU:lle. Eurokriittisten perussuomalaisten kannatus oli yllättävän matala, vaikka juuri eurovaaleissa perussuomalaisia olisi protestina helppo äänestää. Juuri eurovaaleissa perussuomalaisille voisi veikata äänivyöryä, mutta nyt sitä ei näyttäisi olevan tulossa.

Eurovaaligallupissa kokoomuksen kannatus on selvästi yli puolueen normaalikannatuksen. Kyse lienee euromyönteisyyden kannatuksesta. Suomalaiset ovat ilmeisesti melko tyytyväisiä Euroopan unionin jäsenyyteen.”